

Колб С.О., старший державний
ревізор-інспектор Луцької ОДНІ ГУ
Міністерства доходів і зборів
України у Волинській області

ПРО ДЕЯКІ ДОКТРИНАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЗАГАЛЬНО
СОЦІАЛЬНОГО ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ,
ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННИМ ЗАВОЛОДІННЯМ
ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ В УКРАЇНІ

У науці, під загальносоціальним запобіганням незаконному заволодінню транспортними засобами розуміють комплекс перспективних правових, соціально-економічних, культурно-виховних та інших заходів, що здійснюються постійно або тимчасово органами державної влади і місцевого самоврядування та іншими неспеціалізованими суб'єктами запобігання злочинам, з метою подальшого розвитку та вдосконалення кримінально-

правових відносин і усунення або нейтралізацію причин та умов зазначеного виду злочинів, а також його суспільно небезпечних наслідків [1, с. 29].

Таким чином, системоутворюючими ознаками змісту даного поняття є:

1. Комплекс перспективних заходів.

В науці під комплексом розуміють сукупність предметів, пристроїв, програм, явищ, дій, властивостей, що становлять одне ціле [2, с. 290], тобто у даному випадку мова ведеться не про хаотичний набір заходів, а її систему - взаємодіючі, взаємообумовлені та взаємопов'язані заходи, що спрямовані на запобігання незаконному заволодінню транспортними засобами. Перспектива (фр. регересйуе, від лат. регерісегу - бачити наскрізь, проникати поглядом) - це погляд, насамперед, який око охоплює простір [3, с. 437], тобто у комплексі заходів їх головне призначення і мета - це наслідки у майбутньому, що носять позитивний (гіпотетично - уявляємий, вірогідний, можливий тощо [3, с. 159]) характер. Захід - це сукупність дій або засобів для досягнення, здійснення чого-небудь [2, с. 221].

Якщо розглядати зміст заходів у контексті мети і задач даного дослідження, то їх основне призначення полягає у запобіганні злочинам, пов'язаних з незаконним з незаконним заволодінням транспортними засобами.

2. Це правові, соціально-економічні, культурно-виховні та інші заходи.

Зміст правових заходів (основних напрямів та засобів правового регулювання запобіжної діяльності, спрямованої на недопущення незаконному заволодінню транспортними засобами [4, с. 335]), полягає в наступному: а) більш ефективному регулюванні суспільних відносин, що виникають у зв'язку із запобіганням даному злочину, яку здійснюють суб'єкти загально соціального запобігання злочинам; б) приведенні даної запобіжної діяльності до конституційних норм та інших законів; в) створенні правових засад та механізму реалізації норм по запобігання даним злочинам; г) удосконаленні змісту інших нормативно-правових актів, що регулюють питання запобіжної діяльності, пов'язаної із недопущенням незаконного заволодіння транспортними засобами.

Соціально-економічні заходи, у першу чергу, спрямовані на створення належних умов для населення як в цілому в Україні, так і в певному регіоні. Культурно-виховні заходи передбачають вироблення у населення суспільно-ціннісних орієнтацій, установок та навичок, які не тільки запобігали б вчиненню ними злочинів, пов'язаних із незаконним заволодінням транспортними засобами, але й формували повагу до права власності та безпеки руху.

3. Зазначені заходи здійснюються постійно або тимчасово.

Як свідчить практика протидії злочинності в Україні, запобігання злочинам носить певні часові межі та пов'язано з прогнозуванням та програмуванням запобіжної діяльності. Зокрема, науковці виділяють короткострокове (1-2 роки), середньострокове (від 2 до 5 років) та довгострокове прогнозування запобігання злочинам (понад 5-ти років) [5, с. 158159]. Щодо програмування запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним заволодінням транспортними засобами, то рівні здійснення даного виду діяльності можуть бути різноманітними, а саме: 1) виходячи з ідеї групового суб'єкта програмування: а) перший - діяльність на рівні великих злочинних груп (злочинних організацій); б) другий - на рівні малих злочинних груп (організованих злочинних груп); в) третій - на рівні окремих виконавців (суб'єктів злочинів) [5, с. 159]; 2) за суб'єктивно- функціональним складами у програмуванні: а) на рівні держави та суспільства в цілому - діяльність усіх суб'єктів загально соціального запобігання злочинам; б) на рівні регіонів (областей, населених пунктів); в) на рівні окремих осіб (рецидивістів; осіб, які вчинили особливо тяжкі злочини; засуджених за злочини у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів); 3) з об'єктивно-функціональної сторони програмування: а) на загальному рівні об'єктом впливу відповідної системи суб'єктів загальносоціального запобігання злочинності з метою упорядкування соціально-корисної діяльності населення в даному напрямку; б) на рівні особливого - запобігання протиправної поведінки осіб, які «спеціалізуються» на незаконному заволодінні транспортними засобами; в) на рівні окремого - запобігання протиправній діяльності груп негативної

спрямованості, як основних джерел протиправного згуртування осіб [5, с. 160]; 4) інші програмні підходи з означеної проблематики, що пропонуються в науковій літературі [6].

4. Субjekтами загальносоціального запобігання незаконному заволодінню транспортними засобами виступають органи державної влади та інші неспеціалізовані суб'єкти даної діяльності, а також органи місцевого самоврядування.

Зміст їх діяльності, на відміну від спеціалізованих суб'єктів запобігання злочинам, полягає в тому, що вони, з одного боку, не відносяться до суб'єктів кримінально-правових правовідносин [7, с. 7], а, з іншого боку, зазначена діяльність не входить до їх основних (головних, пріоритетних) функціональних напрямків діяльності [1, с. 14].

5. Метою загальносоціального запобігання у даному випадку є подальший розвиток та вдосконалення кримінально-правових відносин з тим, щоб нейтралізувати, блокувати, усунути тощо негативні впливи рецидивістів та організованих груп на окремих осіб, а також суспільно небезпечні наслідки такого впливу (втягнення у злочинну діяльність).

Висновок. Такими в цілому є загальносоціальні заходи запобігання злочинам, пов'язаним з незаконним заволодінням транспортними засобами в Україні, які мають стати своєрідним «фундаментом» для організації та проведення спеціально-кримінологічного запобігання злочинам і правопорушенням, а також індивідуального запобігання, якщо визнати пріоритетним принцип законності, що закріплений в ч. 2 ст. 119 Конституції України та який передбачає, що всі органи державної влади і органи місцевого самоврядування, а також їх посадові особи мають діяти у спосіб, визначений Конституцією та законами України.

Список використаних джерел

1. Литвинов А.Н., Гавриш Т.С. Профилактика преступлений. От теории к практике: Научно-практическое пособие. - М.: ИКФ «ЭКМОС», 2003. - 160 с.

2. Великий тлумачний словник української мови /Упоряд. Т. В. Ковальова. - Х.: Фоліо, 2005. - 767 с.

3. Булыко А.Н. Большой словарь иностранных слов 35 тысяч слов. - Изд. 3-е, испр., перераб. - М.: Мартин, 2010. - 704 с.

4. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3-х кн. - К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007. - Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. - 424 с.

5. Профілактика злочинів : підруч. / [О. М. Джужа, В. В. Василевич, О. Ф. Гіда та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі. - К. : Атіка, 2011. - 720 с.

6. Анисимов В. М. Криминальная субкультура и её нейтрализация в исправительных учреждениях России: Автореф... дис. докт. юрид. наук /12.00.08. - Саратов, 1998. - 53 с.

7. Кримінально-виконавче право : підруч. [для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / за ред. А. Х. Степанюка. - Х. : Право, 2006. - 256 с.